

Pest, september 23-án 1855.

A „Vasárnapi Ujság“ hetenként egyszer egy nagy negyedretű iven jelenik meg. —
Előfizetési díj július—decemberig azaz : 6 hónapra Buda-Pesten házhoz

küldve vagy postai uton a „Politikai újdonságokkal“ együtt csupán csak 3 ft pp. — Az előfizetési díj a „Vasárnapi Ujság“ kiadó-hivatalához (egyetemutca 4. sz.) bérmentve utasítandó.

Lendvay Márton.

Legnagyobb színművészeink egyikének arczképét adjuk át ezennel olvasó közönségünknek. Lendvay egyike azoknak, a kik a színművész nemesebb nevét kivívták a nemzet közvéleménye

előtt. Játéka nem játék, hanem a valódi érzések, szenvedélyek hű képmása. És ez a színművészet titka. A művésznek érezni kell azt, a mit előad; ha azt nem tudja, akkor csak szakmában dolgozik és sokáig élhet vele. — Nagy csoda-e, ha azok, kik így örök izgatott érzelem és művészi szenvedély között töltik életüket, sokkal hamarabb hervadnak, mint más boldog ember? — Lendvay több év óta beteg, s azóta a színpadnak el kell nála nélkül lenni. — Távolléte azonban olly üresség e színháznál, mellyet nem lehet kipótolni, vajha visszadná neki az ég jó egészségét újra, hogy helyét ismét elfoglalhatná azon szép országban, a hol annyiszor meghalt, annyiszor halhatatlanná lett, mellynek egyik alapítója volt és dicsősége marad mindenkoron!

Legközelebb kitünőbb színművé-

szeink és művésznőink *jelmeses* arczképeit fogjuk átadni tisztelt olvasóinknak, azoknak rövid életrésaikkal, jellemzésükkel és színpadi életük rajzával; akkorra tartjuk fel az alkalmat, Lendvay érdemeit is elősorolhatni.

Lendvay Márton.

A pásztorlegény.

(Beszély.)

A fővárostól néhány mérföldnyire, a kezdődő alföld szívet lelkem emelő síkságán, kised erdőt képezve feküdt Zavarfalva. A sűrűn ültetett különféle gyümölcsfák termékeny lombjai alól, fehérbe öltözött pásztorként kandikáltak ki a tisztára meszelt nádas kis házikók. A falu alsó részén buján nőtt jázminfallal kerítve fehérlett Bokros Mihály uram takaros hajléka, melly kiterjedésére nézve, ha nem tartozott is a nagyobbak közé, rend és tisztaság tekintetében az első helyet vívta ki magának.

Pünkösöd előtt a hét utolsó napja volt. Sára asszony, Bokros Mihály uram házi bordája — mint ő szokta nevezni — azigénytelen házikó egyik ablakához véggelő tulipános láda szélén ülve, férje bizonytalan színű köpenyegét javíthatá.

mert — mint látni fogjuk: Bokros Mihály uramat köpenyeg illette, — melly mesterségébe nem vágó foglalkozás annyira leköte egész figyelmét, hogy csakolykor váltott szót a közelében álló galamb szelid fiatal leánynyal, ki, vászonnal keményen megbélelt nyelű ollóval kis kezében, egy durva posztóftolt csinos ke-rekítésén törte eszét, kezét.

— Ugyan, anyám — szólalt a türelmet vesztett leány az ollót letéve — mit bajlódunk mi ezzel a rossz köpenyeggel, mely-lyet a viszontagság már annyira megviselt, hogy több rajta a czérna, mint a posztó?

— Juliska — feddé őt az anya szeretettel — te még gyer-mek vagy, nem tudod, mit beszélsz.

Juliska kérdőleg függeszté szemeit anyjára.

— Lásd, leányom — tevé utána a nő érzékenyen — ezen köpenyeg volt apádon, mikor kezemet megkérte.

E szavak édesen fájó érzelmeket költének föl a hajadonná serdült leány ártatlan szívében. Juliska gondolkozó lön, s mind-ketten hallgattak.

Alkonyodni kezdett. A leáldozó nap bucsusugárai a házikó egyszerű butorait megaranyozólag törtek át tisztára mosott üvegtábláin az ószerű ablaknak. A hosszas esendet egy, a ház előtt hirtelen megálló kocsi hatalmas zörgése szakasztá meg. Ju-liska az ablakhoz sietett; e pillanatban fölpattant az utezaajtó könnyű vaskilincse, a házi eb csaholva rohant a nyiló ajtó felé, majd hízogóleg nyöszörögve csuszott vissza, bozontos farkával a földet taktusra csapkodva.

— Édes apám jön — fordult hirtelen anyjához Juliska, s pár könnyű szökéssel a konyhában termett, mellynek küszöbét Bokros Mihály uram, két kezében két megrakott kosárral ép akkor lépte át. — Apám — kérdé Juliska gyermekileg örvend-vén, a mint apja kezéből az egyik pirosló cseresznyével rakott kosarat átvette — kocsi állt meg házunk előtt?

— Ugy gondolom — válaszolá az apa nagy büszkén.

— Csak nem te jöttél rajta? — kérdé tovább Juliska bizo-nyos nemével a csodálkozásnak.

— De nagyon is én jöttem — simított egyet kajla baju-szán Bokros Mihály uram füle felé, a meddig csak elért.

— Ki kocsiján jöttél? — sürgeté a leány nemének egész kíváncsiságával.

— Ohó! várj sorodra, mert lám annak egész históriája van.

No ha históriája van, gondolá Juliska, majd segíték én ma-gamon, s szeliden mosolyogva az utcára sietett. De milly nagy volt bámulása, midőn a látni kívánt kocsi helyett, mellynek merre tüntét mindössze is az alászálló porfelleg jelelé, a kapu-félfához nagy busan könyökölve egy szálas termetű nyalka pór legényre bukkant.

— Jancsi, te vagy itt — szólott a kedvesen meglepett leányka.

— Roszkor jöttem, ugy-e? — válaszolá a legény lány han-gon — te más valakit véltél itten találhatni.

— Jancsi;

— Vagy tudad, hogy én . . . ej, de minek tudad volna — tevé utána Jancsi neheztelve — hiszen ne tagadd, téged a kocsi s lovak láthatása csalt ki.

— Hazudnék, ha azt mondanám, hogy nem — válaszolá a leány szeliden — de hogy téged nem szívesen látalak, azt hiá-ban mondom.

— Juliska — kérdé Jancsi némikép engesztelődve — hány-szor állt már meg ez a kocsi házatok előtt?

— Ma először, ha nem te ültél rajta.

— Jó, e szerint te nem ismered, majd elmondom: képzelj magadnak szép három pej lovat, vastengelyű könnyű festett kocsit; ez ellen az irigységnek sem lehet szava, de még kevésbé az uri kocsis ellen; elmondjam, minő? — kérdé gúnyosan mo-solygva. — Termete derék, hasonlít egy görbe kutághoz. Füle helyett az ur isten lapulevelet akart teremteni, midőn a fejére illeszté; bajuszára szép csak nézni is, olyan, mint a szélkihordta vetés. Szemei sem olyan közönségesek, mint más szegény em-beré, mert egyikre kancsal, a másikkal sandit, azért van aztán komoly tekintete. Arczán megállhat minden szem, még a borsó is megállana rajta, ha rá szórnák. Testre is szépen megtermett,

mert csuhájába nincs az a három ember a világon, ki egy kaszvány köménymagos tótot beleszorítana.

— Hiszen ez az ispány — kaczagott Juliska akaratlanul. — De — tevé utána meggondolva — Jancsi, nem illik ám mást úgy megszólani; anyám azt szokta mondani: ne sértsünk mást, ha azt akarjuk, hogy minket mások ne sértsenek, szeres-sük felebarátunkat, s bocsássunk meg ellenségünknek is.

— A te anyádnak igaza van — válaszolá Jancsi szomorú oda-gondolással — azért is vagy te olly nyájas, szived azért olly lágy, mert egy jó anya visel reád gondot. Az anyát nem pótolja ki semmi. Ne rójj meg érte, ha fölindulásomban szavaim sértők voltak. Sokszor nem olly rossz az ember, mint minőnek látszik. Lásd, én ugy nőttem föl, mint mezőn a fűszál, anya nélkül, a jó Istenre bizva.

— Régen meghalt már anyád? — kérdé Juliska őszinte részvétellel.

— Régen, olly régen, hogy nem is ismertem, csak arra em-lékszem, midőn koporsóját a sirba tették.

— Szegény Jancsi! én ollyan igazán sajnállak, hogy a lel-kem is fáj bele.

— Tudom én azt, hogy jó szívvel vagy hozzám, de épen ez ad sok bajt, azért szeretnék én téged megőrizni a fujó szél-től is, azért akar eszem elhagyni, ha az ispánra gondolok.

— Ugyan hova beszélsz — válaszolá Juliska szemeit le-sütve — hiszen az ispánnal életemben sem beszéltem soha; az-tán az az ember — én nem akarom megszólalni — olly csuf, mint te mondd.

— Azt is tudom én, hogy nem szereted, ha mondanád, hogy szereted, se hinném; de lásd, ezen ember gazdag, gazdagnak pedig lehetséges a lehetlenség is. Juliska — folytató bánatosan — ha az ispán szemeit rád vetné, . . . ha ez az ember szemeit rád vetné? — ismétlé rövid szünet után hirtelen átváltozott arczának szilaj kifejezésével.

— Elfordulnék tőle. — Felelé a leány határozottan.

— Ha utánad adná magát? ha üzőbe venne, mint ölyv a galambot?

— Menedéket keresnek szülőimnél.

— És ha szülőid nem lennének képesek megoltalmazni?

— Akkor —

— Akkor — ismétlé Jancsi a szót, Juliska kezét reszkető két kezébe fogva.

— Másnál keresnek menedéket, ki megvédelmezne. — Szó-lott a leány magasztos érzéssel, s angyali tekintetét Jancsira szegezé.

Mennyi nyíltság, mennyi biztató volt ezen egyetlen tekin-tetben, minő határozott vallomás feküdt ezen pár szavakban! Jancsi egész mértékben fel tudta fogni a pillanat nagyságát. Előtte egy boldog jövő tárult föl, mellynek csak rózsái vannak, tövisei nincsenek. Sokáig némán álltak egymás mellett, nem kérdezték egymást, s nem feleltek; nem tettek fogadásokat, nem kívántak ígéreteket, de azért mindketten szerettek.

— Juliska — kezdé Jancsi, mintegy kellemes álomból éb-redve — te egészen más embert csináltál belőlem. Különös, egy-szerre úgy szeretem a világot, nem haragszom még az ispánra sem, talán még azt is meg merném fogadni: hogy ezután a kocsmába sem megyek.

— Hát a kocsmába is szoktál járni? — Kérdé Juliska fél-tékenyen.

— Ritkán, . . . akkor sem jó kedvből. Nem tudom én, hogy van sokszor velem. Olly különös érzések szállnak meg; a munka csak úgy ri a kezemben. Elgondolkozom, Isten tudja hova, s olly szomorú vagyok, hogy a lelkem majd megszakad. Juliska, nem voltál te még így soha?

— Oh igen. — Válaszolá a leány ártatlan elandalodással.

— Aztán mit tettél ilyenkor?

— Imádkoztam.

— Én pedig a kocsmába mentem. — Vádoló magát Jancsi bűnbánólag. — Akkor föltettem pár üveggel abból a legjobbjik vörösből, ráhuzattam a nótának a legszomorúbbját. Nem segí-tett rajtam, sem bor, sem a nóta; pedig néha olly szomorún, olly különösen szólt a muzsika, és én olly különösen éreztem, hogy:

— csak nevesd ki, megtörtént rajtam, mit mondani is restelek, a boros üvegek mellett, arczomat a tenyerembe rejtve sirtam, mint a gyermek.

Jancsi szavai annyira őszinték voltak, s olly ismert állapotot mondott el, hogy Juliska korán sem nevetett azok hallattára, hanem örömtől sugárzó arczczal, s könybe lábbadt szemekkel kérde: — Ugye Jancsi, ha ezentul olly furcsán érzed magad, nem mégy a kocsmába?

— Nem. — Válaszoló Jancsi édes hangon. — Hanem eljövök hozzád, . . . hiszen ugy is az annak az oka, mert nagyon szeretlek.

Az elpirult leány váltig szeretett volna valamit felelni; de szemérmes ajkai szót hasztalan kerestek.

Juliska, Juliska! — Hangzott ekkor Sára asszony szava a konyha ajtóból.

— Mikor látlak ismét? — fogá meg a leány kezét Jancsi.

— Az nem tőlem függ. — Válaszola a leány mosolyogva.

— Jó éjszakát Jancsi.

— Jó éjszakát Juliska. — Bucsuzott el Jancsi.

(Folytatjuk.)

Barnum életéből.

Közli: Dr. HEGEDÜS.

(Folytatás.)

Uj-Yorkbani létem, roszt kereset és költséges életmód mellett, forrásaimat csakhamar kimeríté, úgy hogy rövid idő alatt ismét olly szegény valék, mint valaha. Eddigi vállalataimnál csak a jelenről gondoskodván, a jövőről pedig megfeledkezvén, sulyosan kezdém érezni ebbeli könnyelműségem következményeit. Ez időben értesültem, miszerint a *Skudder-féle museum* eladandó. E ritkasággyűjteményt többször meglátogattam, mi alatt azon gondolatra jöttem, hogy ezzel ügyes kezelés mellett, biztos üzletet lehetne megalapítani. — Meg kell tehát szerezni, gondolám magamban, de mivel? ez volt a kérdések kérdése.

Tervem éjjel nappal foglalkoztatott, míg utánjárásom folytán sikerült kitudnom, hogy az épület ura Olmsted a bomlásnak induló museum fentartását ohajtá, hogy termei legalább egy időre meg ne ürüljenek. Őt kellett tehát közbenjáróul megnyernem. Őt személyesen megkeresni nem lévén tanácsos, levélben értesítém szándékomról, kiemeltém saját érdekét, s egy találkozássra felkértem. Néhány nappal utána meghívását kapván, nem mulasztám az általa kijelelt órában pontosan megjelenni.

Pontosságomért megdicsérve, nyájassággal fogadott s midőn tervemet, melly szerint számomra a museumot megvásárolná, én pedig a vételárt részletekben, a lakbérrel együtt letörleszteném, előterjesztém, azt azon feltét alatt, ha kezeset vagy biztosítékot állítani, illetőleg kimutatni képes volnék, elfogadni ajánlkozott. — Barátim voltak ugyan, de ollyan, ki 12,000 dollárig értem kezeskedhetett volna, nem, — említém tehát fekvő birtokaimat, — de fájdalom, ezek betáblázásokkal terhelve valának.

„Csak egy, tiszta adósságtól ment birtokot birna felmutatni, kedves Barnum ur, s a szerződés meg volna kötve, különben sajnálom, alig lesz belőle valami.“

Sorsom válpontjához ért! Most vagy soha, gondolám, s gondolatomban végig jártam apró birtokaimon, mindnyájan el voltak tetemesen adósítva. Egyszerre eszembe jutott a *rephényssiget* s most, midőn tőle függött jó vagy bal sorsom, ismét olly szép, olly bájos volt, mint millyennek gyermekálmaimban láttam. Határozatom gyors volt. Rövid szünet mulva kijelentém, miszerint Connecticut államban öt holdnyi földem van, mellyet semminemű adósság nem terhel.

„Jól van, hogy vette, kedves Barnum?“ kérde Olmsted mindinkább derülő arczkifejezéssel.

„Öreg atyám ajándoka volt ez“, felelém.

„Gazdag volt ön nagyatyja?“

„Nem épen, de környékünkben vagyonos gazdának tartott s mint keresztfiának, ki nevét viselém, ajándékozá e kis birtokot.“

„Ez szép volt tőle, — de ön e földtől mint emlelytől aligha fogna szivesen megválni, nemde?“ kérde Olmsted kémlelő, ve séig ható tekintettel.

„Nincs is szándokom s nem is kellend tőle megválnom, mert részletfizetéseimet pontosan teljesítendem.“

A határozott s bizalmas hang, mellyen e szavakat mondám, tetszését annyira megnyerte, hogy az üzletet megköté s néhány apró akadály szerencsés legyözése után 1841 december 7-én a jelenlegi híres „*amerikai museum*“ birtokosa valék.

Tervem első fele a museumot pénz nélkül megszerezni sikerült, de most a másíkról kelle gondoskodni, nehogyegész eddigi munkám semmivé legyen.

Széna vagy szalma? volt a kérdés s kézzel lábbal kezdék tervem második felének kivitelén, a vételár kifizetésén dolgozni.

Költségeinket négyszáz dollárra mérséklém, meleg ételt csak vásárnaponta ettünk, s lakásunkat is a museum egyik zugába tettük át. — Olmsted egyszer ebédnél talált, s midőn látná, hogy csak kenyér s egy darab hideg sültből állna, vállamra veregetve mondá: „Nem adok egy évet s ön a museum tulajdonosa“, valóban így is lön. — Hogy ez azonban sikerüljön, tevékenységem, leleményességem szünetlen működött, s csak is így lehetett az elhanyagolt museumból valami. — Heted hét ország ritkaságait gyűjtém, s azon kívül naponta néhányszor különféle mutatványokkal mulattatám a közönséget. Volt is ám mit hallani, látni; tanult ebek, munkás balhák, zenész cigányok, tánczó vademberek, fehér szerecsenek, vastag gyerekek, óriások, törpék, ködfátyolképek, panorámák stb. stb. szünetlen változatossággal folytonos izgatásban tarták a közönséget.

Volt gondom, hogy intézetem ne csak mulattató de tanuságos is legyen; a könyvtárt bővítém, az olvasó termet nagyobbítottam, szép állatseregletet gyűjték, mellyben a föld minden ritka állata látható volt. — Rendkívüli mutatványok sem hiányoztak, miket óriási falragaszok, tarka lobogók, diszmenetek s a velem szövetséges hírlapok hasábjai hoztak a közönség tudomására. — Illy rendkívüli mutatvány volt a „*Niagara zuhataga természetes vízzel*“ s a „*Japani tengeri szűz*.“

Az elsőt *Grain* nevű gépész készíté, a híres zuhatag mintájára. — A mű magába véve csinos, de a víz esése csak 18 hüvelyk lévén, mint az óriási tünemény kisszerű majmolása nevetéses volt. — Próbára mégis megszereztem, s csakhamar óriás falragaszok hirdeté, miszerint Barnum ur utánjárása folytán, a Niagara esését látni lehet, a nélkül, hogy száz mértföldnyire kelljen utazni, s százakat költeni az utra, minthogy egynegyed dollárért az museumában látható.

Ki ne óhajtana egynegyed dollárért a Niagara esését, habár csak kicsinyben is látni? Nem esoda tehát, ha tolongott a közönség. Legnagyobb része ugyan várakozásában csalódott, de kárptólásul az egész museumot megnézhetette, s úgy senkinek sem volt oka panaszra. — Egy napon *Klark*, a „*Knicker boker*“ című gunylap szerkesztője látogatott meg s a Niagarát kívánta megnézni. Volt okom hinni, hogy lapjában a zuhatagért kigúnyoland, de mit volt tennem, az eséshez vezetém. — Egy ideig komolyan nézte a nevetéses látványt, s végre kijelenté, hogy a gondolat valóban eredeti, hogy illyesmit még eddig soha nem látott, s mint reményli, nem is látand soha.

Akár a villám simított volna, akár ezt halljam, majd bálványnyá váltam, midőn elhagyott. — Nem tartá azonban érdekesnek e tréfát lapjában érinteni, s kereszttyén szeretettel hallgatott a híres zuhatagról.

Alig mult néhány hét s Klark ismét nálam terem:

„Kedves Barnum, hallom ön birja azon buzogányt, mellyel Kook kapitány megöletett. — Nem lenne olly szives megmutatni, rég óhajtám már e nevezetes ereklyét látni.“

„Ó igen! megvan, mondám, tessék csak egy kis türelemmel lenni! ezzel felsieték fegyvertáromba egy csomó indián buzogány közül kiválaszték egyet, mellyre egy darabka papirt erősíték e felírral „*Kook buzogány*.“ Leírva Klark kezébe adám a sulyos fegyvert; ki gondos figyelemmel végig nézvén kérde, valljon bizonyos lehet ő, hogy ez ama buzogány, mellynek csapásai alatt mult ki Kook?“

„Vannak okirataim, mellyek a buzogány ugyanazonságát kétségkívülivé teszik.“

„Köszönöm készségét kedves Barnum! vagy tiz apró muzeumban láttam már e buzogányt, s így volt okom hinni, hogy illy szép gyűjteménybe mint az öné, sem fogna hiányozni.“

Láttam, hogy gúnyolt az öreg, de gondolám szegyet szeggyel még őt is megfogom.

„Elég volt a tréfálásból ennyi, mondám tettetett komolysággal, most egyszer ismét jóakaró tanácsát óhajtnám igénybe venni.“

„Szerencsémnek tartanám, válaszolt Klark, ha önnek bármivel is szolgálhatnék.“

Erre elmondám, hogy egy tudós, ki ép most tért meg Egyiptomból, egy igen ritka s felette érdekes halat hozott magával, mellyet kész volna muzeumom számára néhány napra átengedni. — E hal a Nylus forrásaiból származik s azon sajátlagos tulajdonsággal bír, miszerint hat hét mulva farkát elveti s helyette négy lába nő. — Kész továbbá 5000 dollárt olly feltétel mellett bármelyik bankár kezeihez letenni, hogy pénze, ha az átváltozás a kikötött módon s időben meg nem történik, a szegényeké legyen.

„Lehetetlen! monda Klark szörnyen elbámulva, alig hihető, hogy halnak lába nőjön.“

„Kétségtelenül alig hihető, mégis igaz, nagy zajt lehetne vele csinálni, csak hogy tulajdonosa felette magas bért 100 dollárt követel érte hetenkint, alig merek belekapni.“

„Illy ritkaságnál nem felette sok a mit kíván. Gondolja meg csak, hisz ez minden természetbuvárt érdekel, az egész tudományos világot felfogja villanyozni, s meglássa csak úgy tódulni fognak muzeumába. — Fogadni mernék, hogy huszezer dollárt nyerhet rajta.“

„Mindjárt gondoltam, hogy nem lenne ez rossz vállalat, csak ne lenne olly furcsa neve e halnak. — Pedig a név mint tudja sokat tesz!

Ne higgye azt! de mi hát a hal neve?

Ebihal, mondám rendíthetetlen nyugalommal hisz tudja, hogy abból hat hét mulva béka lesz?

„Ezer villám! monda Klark, most az egyszer ugyan magam is megjártam“ s ezzel félig szitkozódva félig kaczagva döbörgött le a lépcsőkön.

A Niagara zuhatagnál még nevezetesebb a már említett *tengeri szüs* mellyet 1842-ik évben Kimball Mózestől vásároltam, ki azt egy Japanból visszatért matróztól szerezte. — Balzsamozott tengeri szüs, nem mindennapi dolog, hogy tehát a közönséget érdeklendi kétségen felül volt. Csak az érdeket kellene ügyesen felébreszteni. — E végett leveleket irtam távol barátaimnak, mellyekbe más, a nevezett helyekről kelt leveleket zártam, olly kéréssel, sziveskednének azokat a postára feladni. E levelek az új-yorki lapokhoz voltak intézve s e levelekben egyéb újdonságok között egy bizonyos Dr. Griffin említett, ki Pernambukóról megtérve magával egy igen ritka s nevezetes teremtményt hozott, melly félig leány félig hal s a mellyet ő Japanban Fedshiben vásárolt. — A hírlapok nem késtek ez érdekes újdonságot olvasóik tudomására juttatni, kik e hirt eleinte kaczagták s „kacsának“ jelenték ugyan, de kíváncsiságuk mind a mellett nőttön nőtt. — Nehány hét mulva egyik ügynököm Új-York egyik szállodájába szállt, s magát mint Japanból jövő Dr. Griffin, az idegenek könyvébe iktatta, sokat költött s állítólagos elutazási napjának reggelén szobájába hívta a vendéglőst s neki csupa barátságból a szives fogadásért, megmutatá a bebalzsamozott tengeri szüzet. — A szoba homályos volt, — s egy csinos üvegszekrényben a bámuló vendéglős meglátta a körül belül három lábnyi hosszú tengeri szüzet. — Sietve adá tudtára barátjának mit látott s csahamar elterjedt a hír, hogy a tengeri szüs megérkezett.

Nehány nap mulva a tengeri szüs muzeumomban látható volt s ifja vénje e ritka csodaállat megtekintésére sietett; — melly ugyan soha sem volt tengeri szüs, de a japani ipar világos jelensége, egy majom felső és egy tengeri hal hátulsó részének összevarrt s olly ügyesen kitémőtt példánya, hogy látni nem lehetett, hol érintik egymást a két állat bőre? — e szörny milly

vonzerővel birt, mutatja azon körülmény, hogy mutásának ideje alatt muzeumom hetenkénti bevétele 1200 dollárról 3300 dollárra emelkedett.

(Folytatjuk.)

Verchovina.

Táj- és népismertelési rajz.

(Vége.)

Foglalatosságuk vagy *életmódjuk* a verchovinaiaknak a mezei munkálkodás a hol a vidék földje némileg megengedi. Az olyanok, kik földet vagy igen keveset, vagy semmit sem bírnak favágással és faeszközök készítésével foglalkoznak; míg a szegényebb és restebb tarisznyát akaszt nyakába, és koldulni indul gyermekestől. — Ki illy koldulókat nem látott, nincs igazi fogalma a nyomorról — inségről. Van rá eset, hogy egy anya három—négy gyermekével kéri ugyanazon időben és helyen a segedelmet. — Nem régen láttam rá esetet, hogy egy illy nő gyermekének kezéből ragadta el a kenyeret, s ellenére annak, hogy gyermeke sirt, megette előle az alamizsnát. Melly tettéért midőn megtámadtam, azt felelte: hogy három nap alatt szájában nem volt egyéb, s kért, hogy gyermekének adjak valamit.

Szellemi mivelődésük — talán — azon hegyhez hasonlítható, mellyet a kincskereső idők óta csendesesen vájogat; de a reménykép, mellyért munkálkodik, több tehetséget s erősebb munkát igényelne; — tehát a nevelés nagy mezeje itt sincs beültetve diszló virágokkal; — s bárcsak ne lehetne azon virághoz hasonlítani, melly — ha ma elvirágozott — száz év előtt nem fogja uj bimbóit kihajtani.

Érdeme azonban e népnek az, miszerint neveletlensége mellett is nem vadult erkölcsü és érzelmü. — De az nem érdeme, hogy babonás, dologtalan, s hogy munkálkodás helyett lenyugszik, s az álmok túlvilági képeivel olly gyakran bibelődik, — dolog helyett ásit, sóhajt, aggódik; s mind ezek mellett sem változnak a mező pillangói fürjekké, — se sovány hegyeiről nem foly le erdei méz, se kopasz havasaira manna nem csorog. — Mai világban a csoda ott történik meg, hol a szorgalom sokszorozott. — A tiroli és svajci hegyeken, a lombárdiai és hollandiai mezőkön mai nap is láthatni csodát.

A gallicziai határszéleken lakokról megjegyzendő, miszerint ezek mind ruházatjukra, mind szokásaikra nézve sokat elcsúszottak az ott lakóktól. — Ezek olly inget viselnek, melly térdig ér, azt a lábravalón kívül hagyják, és derekukhoz fényes gombbal kirakott szíjjal szorítják, — lábravaló gyanánt szűk nadrágforma öltönyt viselnek durva posztóból vagy vászonból, s alját bockor-kötőiken kívül hagyják lógni, — a nagy haj nálak is meglévén. — Ezek már inkább lengyelesen beszélnek, minek oka az lehet, hogy ide lengyelek is származhattak be; — de meg velök minduntalan érintkeznek.

A verchovinaei nép *nyelve* kizárólag orosz, más nyelvet nem értenek s nem beszélnek. — A mai kor nekik is megadta azon szerencsét, hogy köztök tisztviselők nagy számmal laknak, mi az értelmesség és mivelődésre nézve nem marad hatástalan.

Izrael népéből ide is jutott — talán — sokacska is, — hol zsidó van, ott pálinka is van, — zsidó pálinka ollyan egy időben s helyen jelenkező . . . . . lények, mint a melegség és világosság. E népfaj itt is ártalmára van — mint másutt — a szegény népnek veszedelmes pálinkájával, s haszonlesésével, — pedig a nagy földön e kívül volna számára hely; — de itt is jó . . . . hisz élni halni kell.

Jegyet. Ha valaki e tájék körül szeretne magának földrajzilag bővebb tudomást szerezni, talál róla *Fényes Elek Magyarország leírásában*, — én rövidség okáért az itt következő verssel zárom be közlésemet; melly a verchovinaei falukat előmutatja:

Ökörmező, Imsád, Szinyevár, Kelecsén,
Széjjelszört telepek Kalocsa környékén,
Hidegpatak, Szolyma savanyu vizével,
Szinyevár-Polyána mély tengerszemével,
Végződik a határ kívül Toronyánál
Jaszenovác helyén most csak egy kereszt áll. *)

Közli: Z. Y.

*) Jaszenovác hajdan nagy falu volt; de elsüllyedt, most helyét egy kereszt jelöli.

T Á R H Á Z.

Ipar és gazdaság.

— Dumas francia vegyész veres czeklából készít jó és olcsó bort. Csak lőre marad biz az, akármilyen jó; czecla kedvéért ne vágjuk ki szőlőtökünket.

Milly nagy előmenetelt tesz hazai iparunk, annak legujabb tanubizonyosága azon részvét, melyet a külföld tanusit iránta. Nemrég Vidacs hazánkfánál rendeltek meg Berlinből 100-nál több gazdasági gépet; újabb pedig Beregszászi zongorakészítő gyára kapott hasonló megbizásokat külföldről. Munkára magyar! A munkáé most a dicsőség.

Tolnai vörös boraink nagy mennyiségben vitetnek ki a krimiai csatárra. Orosz vér! Hadd folyjon.

A Kalocsa melletti érseki uradalmi szigetben legujabban nagymennyiségű guánót fedeztek fel. Tavalyi lapjainkból tudják t. olvasóink, hogy a guano ollyan trágya neme, mely halevő madarak után támad. — Eddig csak Amerikában találták ezt néhány pusztai szigeten s hajókon hozták Európába, a hol fonszámra árulták drága pénzért, mert egy fontnak hatalmasabb tenyésztő ereje van, mint tíz font marhatrágyának. Kalocsai földész hazánkfiai most nagy sikerrel használják ezt a guánót szántóföldeiken. Vajha a tiszamelletti lakók is tennének kutatásokat guánó után. Ha nekik nem kell, szállítanak Pestre, itt elkelne az. Tudós hazánkfia, doktor Frivaldszky elbeszélése után mondhatjuk, hogy ő természetvizsgálói utazásaiban nem egy illy erdős szigetet talált a Tiszán, hol a sirályok, halászmadarak hulladékai vastagon lepték el a földet. Kincs az, és többet ér aránynál, ezüstnél!

Újabb időkben a vegyész felfedezte, hogy az emberi testben milyen fontos szerepet játszik a phosphor (villó) savany, mely kivált a csontok képződésénél szükséges. Ezen okból szokták az orvosok a betegségből lábadozóknak leginkább a malagai bort ajánlani, mint a mely igen sok villósavat tartalmaz. (Villósav minden jó borban van.) Nemrég Bécsben Kletzinszky vegyész kísérleteket tett külföldi és magyarországi borokkal, s ezekből az tűnt ki, hogy a magyar nemes borok e tulajdonságra nézve még a malagait is felülmulják, mert míg a malagaiban van 1000 rész között 4 egész és 12 századrész villósav, addig a ménési 4 egész 52 századrészt tartalmaz, a tokaji pedig 4 egész és 98 századrészt, s e szerint betegségből lábadozóknak még a malagainál is inkább ajánlható.

Iskolai ügyek.

A pápai ref. főiskolai tanács sept. 13-án tartott ülésében elhatározá, miszerint az ottani ref. főtanodában a tanítások, — a sept. elején Pápán is kiütött cholera miatt, — csak jövő october 21-én fognak megkezdetni, — melyre ezennel figyelmeztetjük az illetőket.

Háromszék, september 4-én 1855. Háromszéken haladás! — Dobay Mária Vida Dánielnő asszonyság, felfogva a háromszéki főhiányt, miszerint a nőnem nevelésére eddig csaknem semmi gond sem vala fordítva, a magas kormányzóságtól magának szabadalmat eszközte, egy ezen bajon alaposan segítő leánynevelde megnyitására Sepsiszentgyörgyön. Áll tehát az intézet 1854. évi jan. 1-től folyvást máig, s ezutáni fenállhatása fogamatba vétetett. — Ottani tanulmányok: maga az asszonyság tanít mindenféle női munkát; ide járul a szabályos zongoratanítás is. Férje a tanításra nagyon gyors és képes derék egyén, ki a bokros feladatban mintegy segít, tanít szabályos magyar, német és némileg francia nyelveket, írást, olvasást, számítás, kinek kinek saját vallásánát az illető lelkész hatóságok jóváhagyásával és befolyásával. Feltűnőleg érdekes, hogy a tanítónőnek arra van fő kedve, miszerint a növendékeknek mindig szemé előtt kell lenniök, házában lakniök, ha csak eszközölhető, mert csalhatlan számítása szerint azok csak így haladhatnak jól minden feladataikban. E mellett a tanulási feltételek olly kedvezők, hogy a szegényebb osztálybeliek is azok elérhetésétől nem retteghetnek.

F. évi jul. 29-án vala a tanulási próba, 35 leány gyermekkel, kik a fenemlítettékből most már másodszeri alkalommal a közmegelegedésig bizonyítják be szép képeztetésüket. Francia nyelv kezdeteiből próbát állott egy egyén; a zongorából hét egyén, kik közül egyik alig egy év lefolyta alatt annyira halada, hogy a tanítónőnek a kezdők tanításában már kész segítje.

A most kezdődő tanulási éven célja a tanítónőnek földleírás, honi történeteket és disztant tanítani az eddigi tanulmányok mellett.

Nem feleli azt is, miszerint a női képeztetés a házi gondokban is szükséges; azért házi teendőit naponként a növendékekkel meg szokta osztani. — A tiszta erkölcsi jellem a növendékeknek legnagyobb szerencséje.

Az anyanyelvre, a magyarnyelv szabályszerű beszéltetésére és írására, mint főkéllékre, különös gond van fordítva. A német nyelvben többek egy év alatt bámulandó előhaladást tettek, még pedig a Brassai Sámuel tanár ur „Okszerű vezérkönyve“ szerint. Közli: Kiss Mihály, esperes.

⊙ Egy tanyai iskola Kecskemét határában. Folyó hó 9-én egy Kecskeméttől mintegy másfél órányira eső pusztára, az ugynevezett Nyírbe mentem ki a helybeli ref. lelkész társaságában különösen a végett, hogy az ott néhány év óta fenálló tanyai iskola működéséről némi fogalmat

szerezsek magamnak, s hogy az épen tartandó vizsgálaton jelen lehetsek. — Megvallom, ez első iskola e nemben, mit életemben láttam. — Örült szívem és lelkem, midőn egy közönséges tanyai lak előtt megállapodtunk s ott mintegy 30 fiu- és leánygyermeket szép rendben, meglehetősen csinos, tiszta öltözetben, egymás mellett ülve láthattam, kiken a tanítás szelidítő befolyása első pillanatra is kitűnt. — A tanító és pap együtt állanak ott a kised sereg előtt; s míg amaz félévi fáradozásának eredményét készül bemutatni, addig ez áldást kér a mindenhatótól a gyülekezetre, a vallás biztató szavával és ajtatos hallgatóit keresztyéni és szülei kötelességeikre figyelmezteti, hogy szorgoskodjanak ezután is gyermekeik neveltetése körül, mert Isten és ember előtt így tehetnek szert kedvességre. E bevezető ünnepély után, mely a természet nagy templomában egy rögtönzött sátor alatt ment végbe, a vizsgálathoz fogtunk, melyről jó lelkiismerettel elmondhatom, hogy teljes megelegedésünkre jól ütött ki. A növendékek érthetően s meglehetősen sikerrel feleltek a vallás- és erkölcsstanból, a fejbéli számvetésből, a zoltárokat könyv nélkül elmondták, és helyesen, folyvást olvasták. Végeztül a derék lelkipásztor lelkesítő könyörgésben fejezte ki háláját az áldásus eredményért, és a növendékek egy szép zoltár éneklésével berekesztették az ünnepélyt, mely a jelenlevő szülék emlékezetében soká fog fenmaradni.

Az intézet vezetője Beregszászi ur és neje. Figyelemre méltó, hogy a nevezett ur önjerejéből, senkitől nem gyámolítatva néhány évvel ezelőtt, midőn a tanyai iskolákról hazánkban szó sem volt, fogott a munkához, mely most már a legszebb gyümölcsöket termi. Egy második Pestalozziként tanyáról tanyára járt, hogy a kisedeket összegyűjtse maga körül, kiket mindenféle nélkülözések közt, minden segédeszköz hiányában oktatott és nevelt, a mint tudta. Még csak helye sem volt, hová a mindig nagyobb nagyobb számmal összegyülekező gyermekeket befogadta volna, míg nem végre akadt egy Mácénás, ki egy kis tanyát, sőt egy darab földet is átengedett a buzgó tanítónak, hogy ott letelepedve, apostoli munkáját végezze. E derék férfiú neve *Bán István*, ki maga is a nép közül való s mint illyen, mint szántóvető, jól ismerte a tanyán nevelkedő ifjuság vesztességét, midőn az minden oktatás nélkül nő fel. A két derék férfiú immár örülhet, mert fáradságuk nem volt haszontalan. Most a Nyírben lakó népesség nagyobb része tud írni és olvasni, ismeri a vallás főbb pontjait, s mi legfőbb, fogékonytá tétetett arra nézve, hogy belássa, mikép az anyagi szükségeken kívül mások is léteznek, ugymint lelkiek, melyeknek kielégítése a legnemesb gyönyörök egyikét szerzi meg. Kitűnő jellemvonásunkint jegyzem fel, miszerint a nevezett helyen többekkel beszéltem, kik maguk is használni akarván a jó alkalmat, élemedettségük daczára is a mult évben tanultak vagy még jelenleg is tanulnak írni — olvasni. A mi pedig a nép erkölcsi viseletét illeti, ollyan az, hogy bármely jól rendezett egyháznak sem válnék szégyenére őket hívei közé számíthatni. Ime ennyi jót, illy fényes sikert arat a szorgalom, az akarat! S ha egy ember képes illy eredményt felmutatni, mennyivel többet remélhetni, ha a most már komolyan czélba vett mindennemű nép- és tanyai iskolák felállítása többé nem lesz pusztá remény. — Még egy figyelemre méltó dolgot kell megemlítenem, hogy az említett pusztai lakosai, noha kevesen vannak, most már maguk közt egymást serkentik, nehogy a becsületes tanítóról valaki megfélemedezzen, hanem hogy legyen neki saját és családja fentartására elegendő élelme, mi végre kiki önkényt és szívesen adakozik abhól, mit Isten áldása után bir. Ime egyszerűen irtam le tett tapasztalatomat, s szívből ohajtom, bár minél több követőkre találjon a szép példa. *Ballagi Károly.*

Művészeti ügyek.

— Tatán Láng Bódi jól rendezett társulata mulattatja a közönséget; e társulatról mindenünnen jó véleménynyel irnak.

— Gyöngyösön Hetényi társasága tartott tetszésben részesülő előadásokat.

— Ujfalu társaságát sem Kaposvárról, sem Szegszádról nem igen ajánlják, az igazgatón kívül a többi tagok igen gyengék.

— Fánasy Ételka hangversenyei nagy részvétellel találkoztak a minden hazai ügyet melegen pártoló szabadkai közönségnél.

— Körmentre Szuper és Szöllősy szintársulata váratik.

⊙ Félégyháza közönségét Pecsényánszky híres jász zenekara hozta nemrég elragadtatásba, mely alkalommal különösen az említett szerző eredeti csárdásai s Simonffy Kálmán újabb népdalai vívtak ki közönséget.

Magyar költők arckép-albuma.

A „Hölgyfutár“ előfizetői e napokban becses meglepetésben részesültek, 24 magyar költő, férfi és delnő arckép-albumát véve, életírásaik s műveik mutatványaival. Az arcképek mind Barabás mester-ónja alul kerültek s azért azt kell mondanunk, hogy azok mind élethiven vannak rajzolva. Az más kérdés marad, hogy e képek ugyanazon arczokat képviselik-e, miket tulajdonosaik a hétköznapi életben hordanak? vagy valami keresett rendkívüliségben állították a művész rajztáblája elé. A legtöbbnél ez az eset.

Első táblán négy hölgy író arczképét látjuk. Világért sem követjük el azt a bohóságot, hogy választást tegyünk közülök, melyik a legszebb? Páris csak három közül választott s trójai háboru lett belőle; de éppen négy közül!

Legszemélyibb, e négy arczkép közül tagadhatlanul az, a melyik már halott. Három társnője bizonyosan nem fog ránk haragudni azért, ha e fénytelen méla szemeket, mik a tulvilágról néznek már ide vissza, találjuk legmegragadóbbaknak, s azon magas márvány homlok, finom mosolytalan ajkak előtt letecszünk a tiszteletnek azt a hódolatát, mellyel oly gyászos végzetű életnek tartozunk, minő *Ferenczy Terézé* volt, ki élte tavaszán életfájdalomból megölte magát. — *Flóra*, az irodalom e kis földi tündéréje, ki aranyat, ezüstöt, drága gyöngyöket hordogat elő két tengerszem fenekéről, egyesíti arczában a földet és eget. Szemeiben az erő, ajkaiban a gyöngédség. Ez a kép teszi mesterré Barabást, mert tökéletesen kifejezi a belül lakó lelket. — Kevésbé sikerült *Bulyovszky Lila* képe, melly minden vonásaiban oly valami szokatlant visel, hogy nem találunk ismerősre benne. — *Kempelen Riza* csinos, derült arcz, az ifjuság sokat ígérő kifejezésével.

A második táblán legfeljül áll *Tompa Mihály*. Valóban ilyen ő. Ez a tisztes komoly arcz, mellyen egy oda nem illő redő sem hazudtolja meg azt a kedélyt, melly művein előmlik. — Mellette áll *Dobsa Lajos*. Jaj neki, hogy ilyen jól van eltalálva. Minden vonása szúr, még a bajusza is, de kivált szemei. Ajkai körül ez a sardonikus mosolygás. — Alul *Beöthy László* jelen meg; nem tudni róla, jó kedve van-e vagy haragszik? mintha azt mondaná „hagyjatok már egyszer békét!” — Mellette lebeg *Tóth Endre*, az egész írói társaságban a legszebb fiu. Ügyetlenség volt a rendezőtől ezt a képet Dobsáéval egy lapra festetni s ez által egymást concurrentiába hozni.

A harmadik lapon áll legelől *Kemény Zsigmond*. Oly élethű arcz, hogy mikor e sorokat írom, szinte hajlandó vagyok hozzá beszélni s várni, hogy szemeivel inteni fog. Tekintete éppen ilyen nyugodt, szilárd, hideg, mint e képen. — Melléje jutott *Jókai*. — E sorok írója soh'sem beszélt vele, azért nem tudja, hogy találva van-e? hanem azért kénytelen megérni, hogy haját felbodorozta, mikor lefestették. Illik is ez feleséges emberhez! — Alább következik *Gyulai Pál*, leszámítva azt a kis kancsalitást, a mit ez arczkép ráfog, megközelíti arca azt a kifejezést, a mi az életben övé, a bátortalan szemek mögött a legbátrabb szív, a sötét arcz rejtekében a legvilágosabb lélek. — Szemben áll vele *Kövér Lajos*, a ki ez alkalommal az orrán kívül minden egyéb tulajdonából ki van vetköztetve. Igen eredeti látvány az, hogy e lapon Gyulai éppen oly természetes és éppen oly fekete, mint *Kövér*; a ki tudja, hogy *Kövér* hat láb és tizenegy hüvelyk a valóságban, Gyulai meg négy láb és öt hüvelyk; Gyulai fekete, *Kövér* pedig lenhaju.

Negyedik lapon jön *Arany János*; ez a derék, becsületos, igaz keresztényekre s igaz magyar emberekre emlékeztető arcz, patriarchális hosszú bajuszával, érzetkintetével. Ő is kívül hordja a lelkét. — Mellette van *Eötvös József* arczképe. Hasonlit egy kicsit Tarczy Lajoshoz is, ezután meg Ballagi Mórhoz is, meg még más valakihez, a ki nem jut eszembe. Azután még egy kicsinyt *Eötvös*hez is. *Eötvös*nek még soha sem láttam jó arczképét: pedig láttam vagy hatot; azt a nemességet, azt a finom, derült nyájás és mégis komoly szellemet, melly pedig oly élénken van kifejezve szép arczában, nem tudja visszaadni a rajzón. — Alul következik *Berecs Károly*. Jól van találva. Ugy néz ki, mintha nem is tudna semmit arról, a mi itt körülötte történik? — Ezt a tettetést még nagyobb fokra vitte *Lauka Gusztáv*, a ki melléje van festve. A kik ez előtt nyolcz évvel ismerék s most az arczképét meglátják, azoknak rettenetes sejtelmek támadhatnak a lélekvándorlásról; még csak rá sem néz az emberre s nyakig begombolta a kabátját.

Az ötödik lapon mosolyog legelől *Tóth Kálmán*. Minden arczképe közt ez a legvalódibb; ámbár ő azt hiszi, hogy van ennél már szebb is; — mellette mérgeskedik *P. Szathmáry Károly*; a ki nem fél a haragjától igen jónak találandja arczképét. — Alattuk izzad *Szász Károly*. Menyő hideg lehetett ott, a hol őt festették, mert prémes bekecs tetejébe még köpönyeget is öltött; különben arca igen jól jellemző szelid, ábrándos költői belsőjét. Csak az a bekecs ne volna rajta. *Lám Szelestey* már nem fűzik, pedig mellette áll. Ez a hamis fiu, valahányszor új arczképe jön ki, mindig fiatalabb; vajjon mivel mosdik?

A hatodik lapon áll legelől *Lisszay Kálmán*. Látszik rajta, hogy minden kitelhető mesterséget elkövetett, hogy valakihez máshoz hasonlítson, ne saját magához. Szájának szem-nem-látta előre tolt állása van itt, melly egy egészen idegen képet állít elénk s szemközti állásban véve, gyilkosul áll képehez az az a la *Lucifer* frizura, a mi más arczképeit igen jól disziti. — *Baláss Sándor* fordít neki hátat, kire nagy hatással látszik lenni egyoldalul felálló ingalléra. Arczképe jól van találva, csak azt szeretnők tudni, hogy min csodálkozik olyan nagyon? — Alól látható *Székhely József*nek a megszólalásig és meg nem fésülésig hú arczképe, mellette *Vajda János*, mint egy kis bajusztalan *Ámor*, égnék emelt szemekkel; kinek arczát ép oly költőivé tette *Barabás* keze, mint a milly igazán költői lélek lakik azon belül.

Eddig tart az album. A kiállítás becsületére válik *Barabás*on kívül mind a szerkesztőnek, mind a kiadóknak s a „Hölgyfutár” közönsége kétségkívül igen érdekes gyűjteményt vesz át abban, melly ámbár korán

sem foglalja magában hazai irodalmunk minden nevezetes egyéniségeit, de mindenesetre olyanokat, kiknek emlékét megtartani jó.

Vidéki hírek.

— *Balatonvidék*. A Balaton lecsapolás kérdése mindinkább égetővé válik. A bajt csak emlegetni tudjuk, de nem teszünk ellene semmit. Kinek feje fáj, ne jajgasson, hanem a helyett menjen keressen rá kakukfüvet. Ideje már, hogy a sok jajgatás után végre a baj orvoslásához fogjunk. E végre legezelszerűbb volna, ha valamelyik érdekelt lelkes birtokos felszólítná hasonlóan érdekelt ügyfeleit, s közösen vagy egyenkint folyamodnának illető megyefőnökségük útján a kormányhoz a már létező balatoni országos törvény fogantatásavételére, cs. biztos kinevezéséért, ki által egybehíva társulatot alakíthatnának, a költségek közös fedezésére. Ezek a legelső teendők. Hogy mint kelljen a Siót megásatni, miféle terv és módosítás szerint, az csak a helyszínen ahhoz értők megvizsgálata után lehet meghatározni s előadandó véleményemet akkorra halasztandom. Ne tervelgessünk, hanem tegyünk, úgy is haszontalan portéka a terv mindaddig, míg foganatba nem veszik.

Nagyvárad. Nem rég itt egy különös peres eset vonta magára a közfigyelmet. Egy nő gyermek-gyilkolás miatt törvényszék elé állított, ki azonban czáfólhatlan adatok ellenében szüzi ártatlanságát azzal védelmezte, hogy egy bozontos ördög nagy szarvakkal és hosszú vas fokkal éjféli idején hozzá jött és a gyermeket mellé fektette. Két óra múlva ismét két nőördög jött, kik óriási testalkattal bírtak, kik hizelegve a gyermeket elvitték és hallgatást ígértek. A gyermeket csakugyan oly rejtett zugban találták fel, melly ördögök tanyáján nagyon is alkalmasnak látszik. — Ugyanez alkalommal egy férfi is állt a törvényszék előtt, ki kedvesét saját kezével vízbe fojtá, azért mert anyja egybekelésüket szüret utáni halasztá, de mikor aztán még sem fogta volna megengedni, mert a leány már igen jó reménységben élt.

Félegyházán az árvabizottmány mult hóban már megkezdte működését.

⊙ *Pozsonyban* a mézpiaczon egy lámpásfa kiásása alkalmával emberkoponya és egyéb csontok találtak. Hogy kerültek oda? az rejtély.

⊙ *Bodonyi* levelezőnk írja, hogy a Recsk helység melletti költőileg is megénekelt *Kenyérvölgy* ns. Kocsobai Tibolt Károly hevesmegyei főnök ur Megváltónk emlékére díszes keresztet emeltete, mellyet f. hó 9-én ő kegyelmessége Bartakovics Béla egri érsek ur 10 szomszéd község áhitatos népe összegyűltével 15 áldozó pap és a megyei t. cz. tisztségű kíséretében ünnepélyesen felszentelt.

⊙ *Tamásfalváról* írja egy tisztelt hazánkfia, hogy az ottani vendéglősnek a helybeli szabó 13 rőf szövetből varrt nadrágot s az még is oly szűken ütött ki, hogy a tisztelt megrendelő nem bírja felhuzni. Itt már most nem tudjuk, hogy mit csodáljunk inkább: azt a becses természetet, mellyel a vendéglős ur ekként meg van áldva, vagy a szabómester tudományát, a ki 13 rőf szövetből egy ember számára szűk nadrágot szabott?

⊙ A „B. P. H.” szerint Nagy-Enyedre fog áttétetni a kerületi kormányzó s a feltörvényszék. Szegény elpusztult város így talán még is majd felépül.

⊙ *Risánoban*, a dalmat partokon is láttak egy tengeri kigyót. De ennek már lába is volt. Tíz öl hosszú volt. Prédáért jött ki a száraz földre. Kár volt meg nem fogni; mert addig nem hiszük el, a mig a bűrét nem látjuk.

Nemzeti színház.

SEPTEMBER I. *Lys Diana*, francia dráma, mult héten adatott *Latkóczyné* jutalomjátékául. A gyér közönség látása ne szomorítsa a derék művésznőt; mi a közönség e hidegségét az újabb francia drámák vesztett hitelének rójuk fel. Az a fiatal *Dumas*, ki ezt a művet írta, egy előbbi munkájában azt iparkodik bebizonyítani, hogy bizonyos állású hölgyek, kik mindenkeresztül mentek már, a legangyalibb lények, s a velük kötött viszony mindenen felett szép és kívánatos; ebben a *Lys Diana*ban pedig viszont azt mutogatja, hogy a házasság élet millyen pokol, és millyen rossz abban élni. Ezekre a szép eszmékre még a mi közönségünk nincs megérve s hiszszük Istenünket, hogy nem is lesz, és hasonló darabok nem fognak neki tetszeni, még ha oly unalmasak nem volnának is. mint ez a minapi. *Jónak* látjuk megjegyezni e helyen, hogy a fordított művek nem kerülnek a drámabírálo választmány elé; hasonló ürességű eredeti darabokat az bizonyosan visszautasítana.

II. Fentebbi állításunk valóságát igazolja *Diocletian* első előadása, mellyet *Jókainé* választott jutalomjátékául, melly alkalommal a közönség igen szép számmal tölté meg a színházat, s a jeles színművet mind végig kitartó érdekléssel és tetszéssel kísérte. Ez új műve *Szigligetinek* irodalmunk legjobb termékei közé tartozik s a színpadon állandóul fen fogja tartani magát.

III. *Jövő* hetfőn adatik *Feleki* jutalmául: *Divathölgyek*, francia dráma, először. Ne nézd uram, hogy ő francia színmű. Jutalmazzuk a művészt!

Tárogató.

* * * *Szebasztopoli* adoma. Ez ugyan nem *Szebasztopolban* történt, hanem *Pesten*, hogy két igen tisztelt hazánkfia, kik közül az egyiket nevezzük *hidegvérűnek*, a másikat *melegvérűnek*, egy év óta mindennap vi-

tatkozik azon, hogy Szebasztopolit beveszik-e a szövetségesek, vagy nem? A melegvérű természetesen azt állítja, hogy igen, a hidegvérű azt, hogy nem. Végre fogadásban tört ki a hosszas vita; az levén a fogadás tárgya: ha beveszik-e 1-ső szeptemberig a Malakoff-tornyot, vagy nem? A ki veszt, pezsgővel örvendeztetni meg az aranyas törzsvendégeit. — Szeptember elseje elmúlt, Malakoff nem vétetett be, a melegvérű hazafi megfizette a pezsgőt. Jönnek azonban e napokban a távirati sürgönyök, hogy kilenczedikén bevétetett a Malakoff! Megálljunk csak! mondják a hidegvérű hazafinak: az oroszok naptára tizenkét nappal hátrább jár, mint a mienk, már pedig a Malakoff az oroszoké, és így 1-ső szeptember még ezután lesz. Eltetszett veszteni a fogadást! A hidegvérű hazafi átlátta, hogy igazuk van s ő is meghozta a pezsgőt. Ez az első eset, hogy ugyanazon fogadást mind a két fél elveszítse.

* * A budai hegyek közt V. K. ottani birtokos ur pinceásatás alkalmával igen gazdag fehér edény-agyag telepre talált, mely hozzáértők becslése szerint vetekedik azokkal, miket messze földről hoznának itteni edénykészítők. Mint halljuk: a vállalkozó birtokos ur a feltalált becses földréteget tovább szándékozik mivelteni.

(Beküldetett.) Bogowych György ármálsa. Mult év sept. 20-án Józsefváros Salétrom-utczában elhunyt Nagy János halála feljegyzésekor, üresládájában egy 1587 jan. 4-én Rudolf magyar király által kiadott, 1597 Szlavoniában Zágrábban közhírré tett s Bogowych Györgyöt, nem különben családját illető ármáls levél találatot, ellátva a nyert díszes czimerral s annak leírásával, megerősítve Rudolf király nagy függő pecsétjével — viaszban zsinórzattal — az érdekletteknek tudomásokra adatik, hogy ez Nagy János halálfevétele mellett 1591/1555 sz. alatt a Pest Ferencz-Józsefvárosilag kiküldött bírósághoz adatott be. Pest, sept. 16-én 1855. Ifj. E. S.

* * E napokban egy hatvan éven túllevő házaspár jött Pestre Vadrkertről, mintegy tizenkét fia és unokája kíséretében, kik egy Pesten átvonuló huszárezredben szolgáló három fiukat jöttek meglátni. E házaspáron különös Isten áldása volt gyermekek dolgában. — Nem kevesebb, mint 28 gyermekük volt és köztük 24 fiu. Ha így szaporodnék mindenütt a magyar ember!

* * A hölgyfutár mellett megjelent írói arckép albumban sok érdekes adatra találunk. — Sajátságos az öngyilkolási kábulatnak egyik áldozatról a másikra átöröklése: midőn a szelleműs költsön Ferenczy Teréz meglötte magát, asztalán Czako árekképét találták, ki szinte pisztolylyal nyitotta meg a tulvilág kapuját. — Kemény és Eötvös életírásából kimaradt azon legérdekesebb adat, hogy mindkettőnek egy-egy nagy történelmi regényét a befejezés előtt a tűz emésztte meg. Kemény „A királynő és a remete“ regényének kézírata Erdélyben égett el, Eötvös „Mohács“ regénye szinte kézírásban Budán. Az akkori tűz kártételei közt mindkettő a leghelyrehozhatlanabb. — Az itt bemutatott 24 író közül életkorra legfentebb áll Eötvös, 42 éves. Kemény 39. Arany 38. Tompa 36. Lauka 35. Szelestey 34. Berecz 33. Lisznyai 32. Tóth Endre, Dobsa 31. Jókai, Kövér, Szász, Székely 30. Beöthy, Gyulay 29, Vajda 28. Balázs 25. Tóth K., Szathmáry 24. A hölgyek életkoráról természetesen hallgat az írás. Volt közülök ügyvéd 8, lelkész és tanár 4, katona 6, színész 4, magasabb politikai pályát viselt 2, földbirtokos 6, nős vagy férjes 11. r. katolikus 10, református 14. — 11 barna, 12 szőke, 1 ősz.

Ajánljuk e fölvételt különösen a t. cs. szülők figyelmébe. Alólirott sok évi tapasztalás után azon meggyőződéshez jutottam, hogy a test elferdülésére hajlandó, vagy már ezen testi hibában szenvedő leányok, czélszerűen vezetett test-gyakorlatok által, legbiztosabban meggyógyulnak; — ugyanazért kötelességemnek ismerem a tisztelt szülőket és növelde tulajdonosnőinek ezen korra, s annak a testgyakorlatok általi biztos gyógyítására figyelmeztetni. — Ezen eltorzító kórnak oka közönségesen a leányok hibás neveltetése. — Legnagyobb hajlam vagyon ezen elferdülésre azon életszakban, midőn a növes leggyorsabb u. m. 6 évtől 7-ig — 11-től 13-ig — 14-től 16-ig. Ha ezen életszakokban a test kifejlődése nem vétetik kellő figyelembe, vagy éppen ülő életmód, irás, rajzolás, varrás által, a nélkül, hogy a testnek időnkinti szabad mozgás engedtetnék, az életműszerek teljes kifejlődése akadályoztatik — az egyoldalú s csak néhány izmok folytonos gyakorlata által, kifejlik az elferdülés, jobbra vagy balra. — A szülők, a már meglevő elferdülés és eltorzítás által lesznek figyelmetesek, s többnyire erőszakos kötők és gépek által igyekeznek a bajt orvosolni, de mint a tapasztalás tanítja, ohajtott reményök ezen czélszerűtlen sőt gyakran káros gépek által meghiusul. Ezek, minthogy erőszakosan működnek, a test növesét eszközlő természeti erő visszahatását idézik elé, és így a kórt csak makacsabbá teszik; — ellenkezőleg a jól intézett gymnastikai gyakorlatok, a legnagyobb szabadsággal, s egyenlőséggel minden izmok kifejlődését elősegítvén, a gyógyító természetet legczélszerűbben ápolják, s így legbiztosabban az ohajtott czélhoz vezetnek. Többrésről nyilvánult kívánatnak megfelelően ohajtván, a téli hónapok alatt is gymnastikai gyakorlatokra a váci-utczában „Nádorhoz“ czimzett vendéglőben egy termet béreltem ki, hol kinőtt, elferdült testű leányok, a kór kívánata szerint, külön órákban, a legnagyobb figyelemmel az illedelem iránt, minden veszély nélküli mód szerint, kötők és gépek használata nélkül, személyes vezetésem és felügyeletem alatt a gymnastikai gyakorlatokban részt veendének. Ezen gyakorlatok legczélszerűbbek továbbá a súlykór (scrofula) kifejlődésének és pusztításainak gátot

vetni, a kifejlendő sápkórt (clororis) megakadályozni — az eltorzító magas csipők és vállak kifejlődését hátráltatni. Igen jótékonyak az egészséges leányoknak is, kik a kifejlődés korszakában vannak, mert a czélszerűen használt gyakorlatok által az egész test könnyűséget és hajlékonyságot nyer, és minden működések a természet kelleke szerint történvén az egész test erős s ép leend. A felvétel történik az alólirottól naponta, kerepesi-uton 12-ik szám alatt, a nemzeti testgyakorló intézetben. Id. Clair Ignác, a nemzeti testgyakorló intézet tanára.

Sajtóhiba helyreigazítás.

Mult számunkban a vidéki hírek elején Tisza-Füred helyett Tátra-Füredet (Schmökst) kérünk olvastatni.

Kipróbált recept a kholerátóli félelem ellen.

Nap-alji csöndes életem folytán most már harmadik járványos uralgását értem a kholerának. Egyházi hivatalomnál fogva sokszor jöttem érintkezésbe szenvedőkkel és kholerás halottakkal. Egykor T. filiában, káplánommal hét kholerás halottat kísértem ki egyszerre a sirkertbe. Máskor tö-szomszédságomban 3 koporsót szemlélttem ablakaimon át, utcára kitétetve. Jelenleg sincs egyházam egészen elkerülve e mirigyöt. Tehát e tárgyban is (ugy hiszem) lehet egy kis jogom korszerű szót emelni ezen újság hasábjain.

Az indulatok, vagyis szenvedélyek, — mellyeket maga a Teremtő oltott vérünkbe, — orvosi tapasztalások szerint, mindnyájan olly hatást gyakorolnak az embertestre, hogy leginkább a belső részeket támadják meg, és gyomorra, bélekre esnek ártalmasan. Cselekszi ezt névszerint a bú és szerelem, de legkivált a félenkség és ijedezés, rabjaiban gyomorgörcsöket, étvágy-vesztést és hasfolyást idézvé elő. Következöleg a szorongó és folytonos félelem már egymaga képes, hogy kholerát fejleszzen ki az ember-testben.

A legelső orvosi szabály tehát a kholera ellen az, hogy ne féljünk. Ugy de ezt könnyű tanácsolni, nem úgy pedig uralkodni. Mert épen a félelem az az indulat, mellyen akaratumk szerint uralkodni nem adatott, és a melly — mint valami fagyaló kéz, — ellenállhatlanul elfogja egész belsönket és kísér mindenüvé éjjel nappal, feldulván étvágyunkat, lelünknek is nyugalmát és békességét. Ezt tőlünk el nem üzheti az orvosok beszéde, kik maguk is borzadva járnak a kholerások között, miszerint velünk azt akarnák elhitetni, hogy a kholera nem ragadós, hogy van már ellene kitalálva csahalatlan gyógyító szer, stb. eff. Hanem legjobban magunkat készen tartani a legszélse is, a halálra, s ezzel paralyzálni (megsemmíteni) a kisebbtől, azaz: a kholera betegségötli félelmünket, mellyben a megmaradás reménye bátorítólag még mindig előttünk áll. Jaj! ilyenkor az ember az ő teljes gyarlóságában látatja magát; ki mindenhez kapdos, mindent megragad, mi által félelmét elűzheti véli. De mind hiába.

Ha mégis szabad megírnom, és dicsekvés nélkül köztudomásra hoznom, hogy én milly módot követek kholera idején a félenkség legyőzésére: tehát azt recept-alakban ekképen terjesztem elő:

„Keresztyéni rezignálással vess számot önmagaddal, végy bucsut e világtól és mind attól, valami abban szivednek kedves tárgy létez. Tarts penitenciát és vedd fel a végvacsorának sakramentomát a tieiddel, ünnepelesen az Ur házában, — így magadat beszentelvén — halálra. Aztán várd el a dolgok menetét nyugodtan és hideg vérrrel. Életrendedben folytatd változatlanul szokott előbbi modorodat, kövesd szigoruan a mértékletességet. Készakarva keveset egyél, kivált estve. Lakósolat és házad táját tartsd tisztaságban. Órizkedjél a meghüléstől. Ne éjjelez és éjszakát ne töltö almotlanul. Foglald pedig magadat huzamosan valami hasznos munkában, melly eszedet egészen magára vonja és képzelegni ne engedjen. Ijesztgető híreket házadtól zárj el. Gazdaságod és financiaiad álljon jó rendben, mert a kinek pénze van, annak kettős szive van. Szerelmeid legyenek biztosítottan holtod után. Találtassék lelkisméreted minden titkos rut bünöktől tisztán. Végre higgy erősen Istenben, ki megőrizhet a halálos vésk közepett is, — társalogj vele imákban; és a 91-ik zsoltárt hordozd szivedben egészen, — ha tetszik, nyakadon is amuletul.“

Ezek, uraim, olly drága csöppek, mellyek bátorságot ömlesztének a legfélenkebb szivekbe is, a körülünk pusztító rémség iránt; és szükség-telenné tesznek minden új divatu óvószert kholera ellen. Csakhogy azoknak sikeres használásához testben lélekben, erkölcsben és gazdaságban mindennek jó egészségben kell állani. Mert vannak emberek, kik e csöppet be sem vehetik; ezek az istentagadók, hitlenek, megkeresztelt pogányok, kicsapongó életűek, pazarlók és a megbélyegzett lelkiesméretűek. Mind a kiknek e recept nem is használna semmit. Nekik én nem tudok bátorítást. Isten irtalmazzon nekik a kholerás időben is.

Tanácsos azonban, házuknál mindig készen tartani fenyőmagvat, mellyet néhány perczig vízben megfőzve, kevés cukorral és egy kávés kalányi borovicskával is vegyítve, — belek bajaiban magam is már igen hatalmas specificumnak (kiválólag gyógyító szernek) tapasztaltam.

Edeci Illés Pál.

Tűz- és jégveszedelmek.

△ Szegezen 11-én tűz ütött ki, de a városi nép ismert erélyessége által rögtön elnyomatott.

△ Kántor-Jánosiban négy ház leégett. Az eset kiegészítésül még ennyit írhatok: hogy a legnagyobb szerencsétlenség egy, több árvával küzdő nőt ért. Bánata azonban csakhamar enyhült: mert a szerencsétlenség szemtanuja méltóságos gróf Vay Mihály ur könyörülő szíve sugallatából önkényt sietett megnyitni erdejét minden fa és fődőlékre szükségelt anyagok kiszolgáltatására. Isten áldja meg érte a nemes szívű grófot, ki könyöradományával visszaadott a társaságnak egy elhagyatott s véginségre jutott árva családot.

Külhírek.

□ Az amerikai aranyországban. Californiában, oly nagy az éhség, mint akár Árvamegyében, ha a burgonya megrothadt. Az emberek csak aranyért turkáltak a földet s elfelejtették azt gabonáért túrni. Pedig legbiztosabb útja az aranykeresésnek a szántás-vetés.

□ A suezai földszoros, mely a Verestengert a földközi tengertől elválasztá, csakugyan keresztül fog vágatni. A 30 angol (mintegy 8 magyar) mérföldnyi hosszúságú csatorna 100 sing széles és 8 sing mély leendő s hat év alatt fog elkészülni; akkor Magyarországból a Dunán át egyenesen lehet a Verestengeren keresztül Kelet-Indianak menni, míg eddig meg kellett kerülni egész Afrikát s a jóreményfoki viharok alatt vitorlázni India felé. Kereskedelmünknek ez nagy előnyt fog nyújtani.

□ *Hatalmas fenyegetés.* Mikor az angol királyné Boulogneból elutazott, oly nagy volt a tolongás a nép részéről, hogy a felállított francia sorkatonaság alig volt képes helyén maradni. Különösen egy csoport angol és francia asszonyság fejtett ki nagy törekvést a katonák sorain keresztül a királynéig törni. A katonák parancsnoka Momlár tábornok e szorongatott helyzetében arra a jó gondolatra jött, hogy elkiáltá magát: „Katonák! a melly hölgy közel megy hozzátok, azt meg kell csókolni!” Ez a vezényszó használt, mert azután a delnök nem merték a katonáknak alkalmatlankodni.

□ Glasgowban (Anglia) egy gazdag tőzsér roppant vagyonát két fiatal unokahugának hagyta, azon föltételekkel, hogy soha kávé, théat ne igyanak, ruhát csak olyat viseljenek, a mit maguk vartak, s az 10 huszsnál drágább ne legyen. Ha férhez mennek, olyan férjet válasszanak a ki sem dohányozni, sem inni nem szokott. Cselédet ne tartsanak, hanem maguk végezzenek minden munkát a ház körül. Az örökösök mindenbe beleegyeztek. — Csak egyszer kezükben legyen az örökség, majd tudnak ők segíteni magukon.

□ Bajorországban két testvér egymást kaszákkal megtámadta s e gonosz viadalban az egyiknek a feje ketté hasitatott.

y. — *Hannoverában* egy gyáros, neve Egerstorff, mult hó közepén egy étházat nyitott meg, mellynek célja kivétel nélkül mindenkinek, azonnali készpénz fizetés mellett, olcsó ételt szolgáltatni. — Az intézet 3 ezer személyre főzet, az étkek: hus és főzelék, az adagok nagyok és az ár csekély, mert a vállalkozó igen csekély kamatot követel tőkéjéért, melly ha már kikerült, a nagy kelendőség által begyűlt felesleget nem zsebje megtömésére, hanem arra fordítja, hogy ételeit olcsóbban árulja. Ő mindent nagyban vásárol be, s így kevés kamat-követelés mellett olcsón is árulhat, s ezt annál inkább, minél több a fogyasztó. E szerint intézete valódi üdvözlője a szegényebb osztálynak. Mi a fogyasztást illeti, az intézet legelső nap is 2 ezer adagot osztott ki, s elgondolhatjuk, hogy rövid idő múlva betelik a 3 ezer, mint mennyire az intézet alapítva volt, mikor aztán tágitni kellend annak alapjain. A tulajdonos, a távolabb dolgozó munkások számára fedett szekereken küldi az ételt, mellyek úgy vannak alkalmazva, hogy fűthetők. Ki ne látná át egy illy intézet jótékonyosságát és szükségességét minden nagy városban, s mekkora jótétemény az főkép a szegény munkásra nézve, kinek ha egész nap dolgozik is, legalább délben meg van a maga meleg étele, mellyet különben hetekig is kénytelen nélkülözni. Mikor jön el azon idő, mikor mi is illyféle intézet felállításának hírével lephetjük meg vidéki olvasóinkat; avagy talán nálunk se olyanok, kik ezt felállithatnák, se szegények, kiknek arra szükségük volna, nincsenek? Van mind a kettőből elég — bár az igyekezet és akarat is annyi volna!!

x. — *Adourban* egy hajó kapitánya, jó uszó levén, a tengerbe ugrott fürdeni, s midőn már jó messze hatolt, egy más hajón egy neufundlandi kutya megpillantja őt, s vízbe fulandónak nézve, rögtön megmentésére siet, a kapitány hasztalan védé magát, a tulbuzgalmu mentő erővel ki akarta őt szabadítani a hullámok közül s e tusa közt annak ezombjait és karjait megkapkodta csupa jószándékból, míg végre egy csónak érkezett s a kapitányt magára vette, a kutya pedig nagy önelégülten uszott vissza hajójához, mint kinek öntudata mondá, hogy nagy jót követett el valakivel.

y. — *Csehországban* egy állatsereglet tulajdonos Pilsenből Plattauba utazott, s a kocsis ügyetlensége miatt feldől, miközben a kalitja kinyilván, a párducz kiugrott, s szabadságát legelőször is arra használta, hogy a kocsi fogott egyik lónak nyakába rugaszkodott, de a ló oly hevesen rugdalódzott, hogy támadója nagy vitézül egy közel fára menekült. A mint itt körülnézne, hogy élvezze a szép kilátást, a szomszéd fán megpillant egy félelemtől fogait vaczogató valamit, ki is nem volt más, mint az uttiszogató, ki ama fára menekült, midőn párducz urat kalitjából kiszabadulni látta. A párducz mozdulatai által elárulta, miszerint szilárpul el van határozva, őt azonnal megenni. Azonban gazdája feltalálta

magát: kalitjába egy tengeri nyulat vetett, mire a párducz önfelédten visszaroht fogságába, mi által a becsületes uttiszogató is megmenekült.

y. — *Dumas Sándor* „Monte Christo“ regényét megvette egy kiadó s képekkel díszítve adta ki, ámde a szerződésben nem volt képes kiadás említve; Dumas tehát pert akaszt a kiadó nyakába és ime a törvényszék a kiadót arra ítéli, hogy Dumasnak nyereségrészlet fejében 600, mond hatszázezer frankot köteles azonnal lefizetni!!

— *Hajraddin* basáról beszélnek, hogy mikor katonái panaszt tettek nála, miszerint a kenyérük sületlen és homokkal kevert, odahivatta magához a főlelmezési biztost s megkérte szépen, hogy ez másképp legyen ezután. A főbiztos megígérte, s másnap még rosszabb volt a kenyér. — Másnap megint megdorgálta szépen, hogy a kenyér jobb legyen. A kenyér harmadnap még rosszabb volt. Harmadszor is megintette szépen. — Mikor aztán negyednap is rossz volt a kenyér, odahivatta magához a főbiztost, a ki görög volt s kiásatta három sületlen kenyérnek a belét s megetette vele. A biztos százezreket ígért, hogy engedje el neki e büntetést; nem használt: meg kellett neki enni mind a három kenyér belét. — Bizonyosan jobb kenyéret adott azután a katonáknak.

Históriai emlékek.

— A csernájai csatában elesett Read tábornokról beszélnek, hogy a Kaukaszban egy alkalommal, midőn látta, hogy katonái hátrálnak egy leesett bomba előtt, odarugtatott ahoz, s összefont karokkal nézte az égő bombát, míg az szétpattant előtte s a tábornok lovát megölte s őt is a földre sujtá.

— *Gorcsakoff* hercegről jár azon adoma, hogy midőn Dolgorucki herceg miniszternek jelenté, miszerint élelmi szerei már csak hat napig tartanak, azt a feleletet nyerte, hogy van Balaklavában elég (az angol táborban) vegye el onnan. — Meg is kísérté a tábornagy, de a csernájai csatából megtudta, hogy ez olyan kemény dió, a minek nehéz a beléhez jutni.

Halál hír.

† Szomoruan kell rá gondolnunk, hogy az idej kholera milly különös gyászos szorgalommal pusztított a népnevelők között; mult számunkban tudósítánk négy r. kath. tanár haláláról; a reformatus hiveket is hasonló érzékeny csapások érték, a multkor említett Karika János, Obernyik Károly kecskeméti, Tóth István, debreczeni tanárokon kívül ismét egy érdemteljes debreczeni oktató, *Vecsey József*, halálát kell fájlatnunk. A derék férfi a magyar tudós társaság tagja volt s benne a debreczeni feltanoda sokat vesztett. Özvegyet és 10 árvát hagyott maga után.

Egyveleg.

x. — *Chinában* az a szokás, hogy minden fiatal férfit, ki 21 éves korában nem házas, általános gúnyrivalgások közt a városból dobszóval kikéserik. Sokan csak azért is megházasodnak, hogy ezt kikerüljék.

+ *Sardingban* egy boldog apának fia 28 hetes korábao már 58 fontot nyomott. Az apa hasznára akarván fordítani Isten e nagy ajándokát, gyermekét pénzért szándékozott mutogatni, de a rendőrség meggátolta szándokában.

x. — *Toulonban* a tengerészügynökség kertjében van egy rózsafa, melly már 44 éves, törzsének 6 ága van, a legvastagabb 12 ujjnyi körülettel bír, 75 láb széles és 12—18 láb magas tért foglal el s még nagyobbra nőne, ha hely szüke miatt hajtásait nyelni nem volnának kénytelenek. Virágzása apriltól majus közepéig tart, mikor is 50—60 ezer rózsza borítja; néha még octoberben, sőt novemberben is hajt egy-két virágot. Évenként számos utazó látogatja e rózsabokrot, melly méltán neveztetetik a világon legnagyobbnak.

y. — Az egész angol földön törvény által a legszigorubbant tiltatik nyilvános helyeken vasárnap zenélni. Egy vendéglős tehát, kinek háza a Themse folyó mellett áll, áttöréte kertjének falát, egy gödröt ásata és a folyóból tele ereszteté vízzel, most ezen egy csónakba zenészeket ültete és így vasárnaponként zsufolva volt vendéglője. Perbe idézték a törvénysértés miatt, de ő azt felelé, hogy a törvény csak az angol földön tiltja a zenélést, ő pedig vizen zenéltetett, — az esküdtszék föl is menté a vád alól, mert tudnunk kell, hogy Angliában a törvényeket szóról szóra vesszik. A vendéglős tehát így zenéltet, s míg a többi vendéglős némák levén, üresek maradnak, az övé mindig zsufolva van vendégekkel, mi által csak úgy dül neki a sok százezer.

Szerkesztői könyvtár.

Beküldettek hozzánk: *Kebelversek*. Keletkezte Zsarnóczy Antónia. Sajnáljuk, hogy nem írhatunk róluk bírálatot, miután nem tudjuk, hogy micsoda nyelven vannak írva.

☞ *Melléklet: Előfizetési felhívás a „Magyar Sajtó“ című politikai közlönyre.*

Felelős szerkesztő: **Pákh Albert.**